

Kirjallinen lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

MyData Global ry on palkittu, Suomessa päämajaansa pitävä kansainvälinen järjestö, jonka tarkoituksena on parantaa ihmisten omia henkilötietojaan koskevaa itsemääräämisoikeutta ja auttaa luomaan henkilötiedon eettiseen hyödyntämiseen perustuvaa uutta liiketoimintaa. Järjestö perustettiin marraskuussa 2018 ja sen jäsenenä on lähes 100 organisaatiota ja 600 yksityishenkilöä yli 50 maasta ja kuudesta maanosasta.

Lausumme HE 101/202 vp:stä seuraavaa:

Kiitämme useista muutoksista aiempaan esitykseen, saadun palautteen perusteella.

Toiminta kansainvälisessä ympäristössä

Esityksestä jää edelleen epäselväksi miten maan rajojen ylittäminen onnistuu, ts. miten sovellus ja järjestelmät toimivat yhteen muiden maiden ratkaisujen kanssa - oli sitten kyseessä Suomessa käyvä, ulkomailla asuva (ja siten eri sovellusta käyttävä) henkilö, tai Suomesta ulkomaille matkaava käyttäjä. Järjestelmän on toimittava saumattomasti maarajojen yli liikuttaessa.

Sovelluksen julkinen hyväksyttävyyys ja avoimuus

Luottamuksen ja tietoturvan kannalta avoin lähdekoodi tulisi olla pakollinen järjestelmälle, ja tämä tulisi harkita kirjattavaksi lakiin. Kaikkien ohjelmistokomponenttien lähdekoodi tulee olla kaikkien auditoitavissa. Suosittelemme hajautettua mallia, DP-3T -protokollan hyödyntämistä. HE viittaa tähän, mutta ei eksplisiittisesti sitä mainitse. Käsittääksemme DP-3T -protokolla, jotka useat maat hyödyntävät, käytännössä ohjaa avoimen lähdekoodin käyttöön.

Yhteiskunnalliset vaikutukset arvioitu vähäisesti

Kohdan 4.2. Pääasialliset vaikutukset alakohta *yhteiskunnalliset vaikutukset* on yhden kappaleen mittainen. Siinä mainitaan mahdollinen positiivinen vaikutus sovelluksen käyttöön ottaneelle henkilölle sekä mahdollinen vaikutus terveydenhuoltoon jäljitystyön nopeutumisessa.

Yhteiskunnallisista vaikutuksista puuttuu täysin pohdinta siitä, kuinka lakiesitys ja käyttöön otettava sovellus sekä toimintamalli vaikuttavat laajemmin yhteiskuntaan ja jopa demokratiaan.

Laakiesityksen vaikutusten jäsentämiseksi ja hallitsemiseksi olisi avuksi, jos sovelluksen osalta muodostettaisiin eri skenaarioita ja kehityskulkuja ja linjattaisiin, mitkä kehityskuluista ovat toivottavia, mitkä hyväksyttäviä ja mitkä koetaan haitallisiksi.

Yksi esimerkki:

- 1) Sovellus toteutetaan nyt julkaistun toimintasuunnitelman mukaan. Covid-19-viruksen tartuntaluvut pysyvät kesäkuun 2020 tasolla tai laskevat jonkin verran, mutta toinen aalto säilyy edelleen uhkana. Tässä tilanteessa sovelluksen ottaa käyttöön n. 170 000 ihmistä ensimmäisten 4 kk aikana julkaisun jälkeen. Tämä on alle 3 % Suomen väkiluvusta. Todetaan, että tämä käyttöönotto ei tuo lainkaan hyötyjä panostuksiin verrattuna. Kuinka toimitaan?
 - a) Todetaan, että ihmiset eivät koe tämänkaltaista sovellusta hyödylliseksi ja jätetään asia sikseen. Tällä on vaikutuksia siihen, kuinka asiaa lähestytään seuraavalla kerralla: epäonnistunutta käyttöönottoa voidaan käyttää perusteluna siihen, että seuraavalla kerralla vastaava sovellus päätetään toteuttaa keskitetysti ja sen käyttö määrätään pakolliseksi.
 - b) Todetaan, että vallitsevissa olosuhteissa ihmiset eivät ole kokeneet koronaviruksen uhkaa merkittäväksi, eivätkä sen vuoksi ole asentaneet sovellusta. Koska uhka ei kuitenkaan ole kokonaan poistunut, päätetään jättää sovellus operatiiviseksi halukkaille vapaaehtoisille käyttäjille myös maaliskuun 2021 jälkeen, jotta sen laajempi käyttöönotto uuden tartunta-aallon koittaessa olisi nopeampaa. Tällä on vaikutusta siihen, kuinka lakia nyt tulkitaan tilapäisenä interventiona.
 - c) Pyritään lisäämään sovelluksen käyttöönottoa tehostamalla sovelluksesta ja sen hyödyistä tiedottamista. Tällä on vaikutuksia sekä

arvioituihin taloudellisiin vaikutuksiin sekä demokratiaan siltä osin mitä pidetään "propagandana".

- d) Pyritään lisäämään sovelluksen käyttöönottoa toteuttamalla sovellukseen palkitsevia ominaisuuksia, esimerkiksi helpottamalla sen käyttäjien pääsyä testeihin tai sallimalla heille enemmän liikkumisen vapauksia. Tällä on vaikutuksia siihen, kuinka vapaaehtoisena sovelluksen käyttöä voidaan pitää ja tätä kautta myös demokratialle.
- e) Esitetään, että sovelluksen käytöstä tehdäänkin lakisääteistä ja pakollista, vaihtoehtona karanteenille.

Laajapohjainen toteutuksen seuranta

Nähdäksemme kansalaisyhteiskunnan ja tutkijoiden tulisi osallistua järjestelmän ohjaukseen ja neuvontaan, kuten useissa muissa maissa. Myös tämä lisäisi järjestelmän hyväksyttävyyttä ja hallinnon avoimuutta.

MyData Global ry:n puolesta,

Teemu Ropponen

General Manager

MyData Global ry

+358 40 525 5153

teemu.ropponen@mydata.org

